

כל החומרים אסורים לפרסום
עד לתאריך 6 בספטמבר בשעה
05:00

 **TRANSPARENCY
INTERNATIONAL**
the global coalition against corruption

**EXPORTING CORRUPTION:
WHICH COUNTRIES REALLY
ENFORCE THE OECD
ANTI-BRIBERY CONVENTION?**

**ייצוא השחיתות:
אכיפת אמנת ה-OECD
נגד שוחד בעסקאות בינ"ל
דו"ח מעקב 2012**

א. מבוא

זהו דו"ח ההתקדמות השנתי השמיני בעניין אכיפת אמנת הארגון לשיתוף פעולה ולפיתוח כלכלי (OECD) בידי שקיפות בינלאומית (TI, Transparency International) – הקואליציה העולמית נגד שחיתות. "אמנת OECD על המאבק במתן שוחד לעובדי מדינה זרים בהתקשרויות עסקיות בינלאומיות", אשר אומצה ב-1997, מחייבת את כל המדינות החתומות עליה שמתן שוחד בחו"ל יהווה עבירה פלילית. האמנה היא המכשיר העיקרי לבלימת ייצוא השחיתות מעבר לים, כיוון ש-39 המדינות החתומות עליה אחראיות לשני-שלישים מהייצוא העולמי ולשלושה-רבעים מההשקעות הזרות. קבוצת העבודה של ה-OECD בנושא שוחד מקיימת תוכנית בקרה מתמשכת הבוחנת את יישום ואכיפת סעיפי האמנה בידי המדינות החתומות עליה. תשע או עשר מדינות מבוקרות בכל שנה.

דו"חות המעקב השנתיים של TI מייצגים הערכה בלתי תלויה לגבי סטטוס אכיפת האמנה, בהתבסס על דו"חות משלוחות TI ב-37 מהמדינות החתומות על האמנה (לא כולל איסלנד ורוסיה). השנה, סיווג TI את המדינות השונות בארבע קטגוריות אכיפה: פעילה, מתונה, מועטה וללא אכיפה.

תקציר מנהלים

- כיום מתקיימות *אכיפה פעילה* בשבע (7) מדינות האחראיות על 28% מהייצוא העולמי; *אכיפה מתונה* בתריסר (12) מדינות ולהן רבע מהייצוא העולמי; *אכיפה מועטה* בעשר (10) מדינות עם 6% מהייצוא; *ללא אכיפה* בשמונה (8) (4%).
- שלוש מדינות נוספות – אוסטריה, אוסטרליה וקנדה – התקדמו השנה לקטגוריית *אכיפה מתונה*. מדובר בשינוי לטובה בהשוואה לדו"ח 2011, שבו לא נרשמה כל התקדמות במדינה כלשהי.
- רמת האכיפה הכללית לוקה עדיין בחסר: *אכיפה פעילה* מתקיימת בשבע מדינות בלבד, נתון שלא השתנה מאז 2009. רק אכיפה פעילה מרתיעה שוחד זר בצורה אפקטיבית.
- המעקב הקפדני של ה-OECD חייב להימשך.
- רמת התמיכה הממשלתית באמנה חייבת להתחזק על מנת לעמוד בלחצי המגזר העסקי לרופף את האכיפה.
- ארצות אחרות בעלות נתח משמעותי מהייצוא העולמי (כמו סין, הודו, אינדונזיה, מלזיה, סעודיה, סינגפור וטייוואן) צריכות לחתום על האמנה בהקדם האפשרי.

11. ארגון ומתודולוגיה

דו"ח ההתקדמות באכיפת אמנת ה-OECD מקיף רק 37 מ-39 המדינות החתומות עליה, כולן מלבד רוסיה ואיסלנד.¹ הדו"ח נוגע לנתוני אכיפה לתקופה שהסתיימה ב-2011, כמו גם להתפתחויות מסוימות שנרשמו בתחילת השנה הנוכחית. כבשנים עברו, הדו"ח מבוסס על מידע שמסרו מומחים בכל ארץ וארץ, אשר נבחרו בידי נציגויות TI המקומיות. כמו כן, כלול בו מידע מקבוצת העבודה של ה-OECD בנושא שוחד. שמות המומחים מובאים בנספח א'. נספח ב' כולל את השאלון שלו השיבו הנציגויות. המשיבים מכל נציגות הביאו בחשבון את השקפותיהם של גורמים רשמיים בממשל ומקורות יודעי דבר אחרים בארצותיהם, כמו גם את דו"חות קבוצת העבודה של ה-OECD ודו"חות ביקורת רשמיים אחרים.

בפרק השלישי של הדו"ח מובאות את המסקנות וההמלצות הכלליות. בפרק הרביעי מסוכמים הדו"חות הארציים של מומחי TI בכל ארץ וארץ. לבסוף, בפרק V מובאים חמישה תיאורי מקרה של תביעות ו/או חקירות בגין שוחד זר.

סיווג המדינות

פרק 3 וטבלאות א' וב' מסווגות את המדינות החתומות לפי ארבע קטגוריות: אכיפה פעילה, אכיפה מתונה, אכיפה מועטה וללא אכיפה. אכיפה פעילה נחשבת כהרתעה יעילה מפני שוחד זר; אכיפה מתונה ומועטה מעידות על שלבי התקדמות באכיפה, אך אינן נחשבות למרתיעות די הצורך. היכן שאין אכיפה, אין כל הרתעה. הסיווג מבוסס על מספר התיקים המשפטיים והחקירות המשמעותיות, תוך הבאה בחשבון של היקף הייצוא מהמדינה האמורה.

- **אכיפה פעילה:** מדינות שחלקן בייצוא העולמי מגיע ל-2% ומעלה חייבות לצבור לפחות עשרה תיקים גדולים, ומתוכם שלושה לפחות משלוש השנים האחרונות ושלושה לפחות שהביאו בסופו של דבר לענישה משמעותית.
- מדינות שהנתח שלהן מהייצוא העולמי נמוך מ-2%, חייבות בשלושה תיקים גדולים לפחות, כולל לפחות אחד שנסגר בענישה משמעותית, ולפחות תיק אחד בהליכים משלוש השנים האחרונות.
- **אכיפה מתונה:** מדינות שאינן ראויות להיכלל בקטגוריית האכיפה הפעילה אך הגישו לפחות תיק גדול אחד כמו גם יזמו חקירה פעילה אחת.
- **אכיפה מועטה:** מדינות שאינן ראויות לקטגוריית הגבוהות. בכך נכללות מדינות שהגישו רק תיקים פעוטים, כמו גם מדינות שבהן נערכו חקירות בלבד.
- **ללא אכיפה:** מדינות ללא תיקים או חקירות כלל.

כפי שהוא משמש בדו"ח זה, המונח "מקרה" כולל תביעות פליליות, תביעות אזרחיות וחקירות שיפוטיות (כולומר חקירות של שופטים-חוקרים במסגרת המשפט האזרחי). המונח "חקירה" כולל חקירות משטרה וחקירות תובעים, אך אינו כולל חקירות שיפוטיות כאמור. תיקים נחשבים "גדולים" אם הם נוגעים למתן שוחד לכאורה של עובדי מדינה בכירים בידי חברות גדולות. לעניין דו"ח זה, תיקי שוחד זר (וחקירותיהם) כוללים תיקים הנוגעים למתן שוחד לכאורה של עובדי מדינה זרים, בין אם פליליים או אזרחיים, ובין אם הוגשו בכפוף לחוקי שחיתות, הלבנת הון, העלמת מס, הונאה או הפרות של תקנות

¹ רוסיה הצטרפה לאמנה רק ב-2011, וזו נכנסה לתוקף באפריל 2012. ל-TI אין נציגות ארצית באיסלנד.

חשבונאיות או דיני גילוי נאות. מקרים של נפט תמורת מזון נכללים כל אימת שהוגשה בעניינם תביעה כתיקי שחיתות או בעוון הפרת הגבלות על סחר עם עירק.

בעקרון, ייתכן מצב שמדינה מתאפיינת בהיקף כה זעום של שוחד זר עד שנדרשת באכיפה מועטה מאד, אם בכלל. אך תנאים אלה אינם חלים כיום באף אחת מהמדינות החתומות. מטרת הסיווג להביא בחשבון שלמדינות בעלות נתח קטן יותר בסחר העולמי צפויים להיות פחות מקרים רלוונטיים.

111. מסקנות והמלצות

מסקנות

אכיפה פעילה שבע מדינות המהוות 28% מהייצוא העולמי: ארה"ב, גרמניה, בריטניה, איטליה, שווייץ, נורבגיה, דנמרק

אכיפה מתונה תריסר מדינות ולהן רבע מהייצוא העולמי: יפן, צרפת, הולנד, קוריאה (דרום), קנדה, ספרד, בלגיה, אוסטרליה, שוודיה, אוסטרליה, ארגנטינה, פינלנד,

אכיפה מועטה עשר מדינות עם 6% מהייצוא העולמי: מקסיקו, ברזיל, טורקיה, הונגריה, צ'ילה, לוקסמבורג, פורטוגל, הרפובליקה הסלובקית, סלובניה, בולגריה.

ללא אכיפה שמונה מדינות עם 4% מהייצוא העולמי: אירלנד, פולין, הרפובליקה הצ'כית, דרום אפריקה, ישראל, יוון, ניו זילנד אסטוניה.

הנתונים שעליהם מבוססות מסקנות אלו מוצגים בטבלאות א' וב' ובתחילת כל דו"ח ארצי בפרק הרביעי.

שינויים לטובה בדו"ח 2012:

- האכיפה בשלוש מדינות – אוסטרליה, אוסטרליה וקנדה – עלתה לרמה שאפשרה את סיווג בקטגוריית האכיפה המתונה. מדובר בשינוי לטובה בהשוואה לדו"ח ההתקדמות המאכזב אשתקד, שבו לא נרשמה עלייה כלשהי לדרגה גבוהה יותר. העובדה ששלוש מדינות בשלוש יבשות התקדמו כך מעידה על התחדשות המגמה של הגברת האכיפה.
- התפתחות חיובית נוספת היא העלייה המשמעותית במספר התיקים שהוגשו במדינות בקטגוריית האכיפה הפעילה. ארה"ב מובילה עם 275 מקרים, עלייה של 17% בהשוואה לשנה שעברה; לגרמניה 176 מקרים, עלייה של 41% בהשוואה לאשתקד; לשווייץ 52 תיקים, עלייה של 17%; לאיטליה 32 מקרים, עלייה של 14%; ולבריטניה 23 מקרים (6%).
- צירופה של רוסיה לאמנה מהווה התפתחות מבורכת, וכך גם ההתקדמות לקראת צירופה של קולומביה. קולומביה חברה כיום בקבוצת העבודה בנושא שוחד.

רמת האכיפה הכוללת עוזנה לוקה בחסר

עדיין ישנן רק שבע מדינות (ולהן 28% מהייצוא העולמי) המקיימות אכיפה פעילה, נתון שלא השתנה בשלוש השנים האחרונות. כדי לאפשר לאמנה להגיע לנקודת המפנה – שבה סיכויי ההצלחה יהפכו מחסרי ודאות לטובים – חייבת להתקיים אכיפה פעילה במדינות האחראיות ליותר ממחצית מהיקף הייצוא הגלובלי. הדבר יחייב אכיפה פעילה בשש עד עשר מדינות נוספות. מצב האכיפה ברוב המדינות בקטגוריית האכיפה המתונה אינו ברמה שבאמת מרתיעה שוחד זר. במדינות עם אכיפה מועטה, ההרתעה חלשה מאד ואין כל הרתעה במדינות ללא אכיפה.

מעקב קפדני של ה-OECD חייב להימשך

תוכנית המעקב המתמשכת של קבוצת העבודה של ה-OECD היא קפדנית ומקצועית לעילא. המשכה, בלי צמצום כלשהו בהיקף המאמצים ועם יו"ר חזק/ה, חיוני על מנת להבטיח שהאכיפה אמנם תגבר. שלב 3 במעקב ה-OECD מתמקד בצדק בביקורת מפורטות על האכיפה.

אכיפה לוקה בחסר כתוצאה מתמיכה ממשלתית חלשה

השפעת ביקורות המעקב של ה-OECD לא היתה אחידה, ועל כך יעיד מספר המדינות הרב עם אכיפה בלתי מספקת. הביקורות הובילו לשיפור האכיפה במדינות בהן יש תמיכה ממשלתית גבוהה. על מנת להעלות את רמת האכיפה, יש לקדם תמיכה ממשלתית חזקה יותר במדינות עם אכיפה בלתי מספקת.

המלצות

1. חיזוק התמיכה הממשלתית

האמנה נהנתה בשנותיה הראשונות מתמיכה ממשלתית נרחבת, ועל כך תעיד המהירות שבה אימצו כל המדינות החתומות ואישרוה. המאבק בשוחד הזר תפס מקום נכבד בסדר היום הפוליטי של אותן מדינות. אך בתקופה שבה רוב חברות ה-OECD סובלות מהמיתון העולמי, קשה יותר לשכנע מנהיגים פוליטיים לתמוך בצורה חזקה במאבק בשוחד הזר. יש להתמודד עתה עם שתי סוגיות:

עמידה בלחצי המגזר העסקי לרופף את האכיפה

מנהיגי המדינות חייבים לדחות טענות כאילו השגת הזמנות רכש זרות במהלך המיתון מצדיקה העלמת עין ממעשי שוחד. טענות כאלו הן קצרות רואי באופן מסוכן ואינן מתיישבות עם האינטרסים של הקהילה העסקית בטווח הארוך. מנהיגים עסקיים אחראיים יודעים כי שלמונים אינם עניין חד פעמי. מרגע שחברה משחדת פקיד זר היא אינה יכולה עוד להעמיד פנים כי אינה נוהגת לשחד וחושפת עצמה לסחטנות מתמשכת. כך גם באשר לדרג הממשלתי. מרגע שממשלה מעלימה עין משוחד שמשלמות חברות, היא מאבדת את יכולתה לשכנע ממשלות אחרות לעמוד בפרץ. התוצאה היא מרוץ תחרותי לתחתית. ההתקדמות שהושגה מאז נחתמה האמנה תאבד. בפועל, יהא זה כמעט בלתי אפשרי לחדש את המאבק להחייאת האמנה בחלוף המיתון.

גיוס מימון נאות לאכיפה

אכיפה אפקטיבית מחייבת השקעה נאותה של משאבי אנוש ותקציבים. מימון שכזה לא יושג על נקלה בזמן מיתון. ישנן סיבות טובות לשמירה על רמת מימון נאותה. ראשית כל, תיקי חקירה ותביעה של עבירות שוחד זר מחייבים מומחיות מיוחדת שאינה נחלת כלל מערכות המשפט. ממשלות רבות מפתחות מומחיות שכזו רק לאטן. קיצוץ בתגובה ללחצי הידוק חגורה תוביל לנסיגה חמורה במאמציו, כיוון שמשפטנים כאלה מבוקשים מאד בידי חברות עורכי דין, תאגידים וארגונים בינלאומיים. קשה להניח שישובו לשירות המדינה לאחר שאיבדו את משרתם. שנית, היקף עובדי התמיכה ברשויות האכיפה מצומצם ממילא וכל חסכון שיושג עקב צמצום יהיה מזערי בהכרח.

2. מעורבות פעילה באכיפת שוחד זר

על מנת להעלות את רמת התמיכה הפוליטית במדינות שהאכיפה בהן אינה מניחה את הדעת, יידרש תגבור של מאמצי קבוצת העבודה בנושא שוחד באמצעות התערבות פעילה מצד מזכ"ל ה-OECD והמועצה המנהלת של הארגון.

3. צירוף חברות חדשות לאמנה

על ה-OECD להמשיך במאמציו להביא לצירוף יצואניות חשובות נוספות לאמנה, כגון סין והודו. ארגון ה-G20 שב והמליץ לכל החברות בו לאמץ את אמנת ה-OECD. מבין 20 החברות, ארבע המדינות הבאות אינן חתומות על האמנה: סין, הודו, אינדונזיה וסעודיה. צירוף המדינות הללו חשוב בגלל תפקידן ההולך ומתרחב בסחר הבינלאומי.

ממצאים לגבי מדינות

ארה"ב כפי שכבר צוין, ארה"ב ממשיכה להוביל בהגשת תביעות בגין שוחד זר. יחד עם זאת, בחלוף יותר מעשרים שנות תמיכה מצד שתי המפלגות הגדולות, כמו גם המגזר העסקי, פתחה באחרונה לשכת המסחר האמריקאית במאמץ להחליש את "החוק נגד התנהלות מושחתת במדינות זרות" (FCPA). אין סיכוי מציאותי לכך שהתיקונים המוצעים לחוק יועברו השנה. אם ישיגו תמיכה נרחבת יותר ואם לאו, תלוי הדבר בתוצאות הבחירות לנשיאות בנובמבר. הצורך לשמר אכיפה חזקה מתחזק לאור האשמות בדבר מתן שוחד נרחב של עובדי מדינה מקסיקאים בידי וול-מרט, כפי שפרסם הניו יורק טיימס ב-22 באפריל, 2012.

צרפת הקצב שבו מוגשים כתבי אישום בידי תובעים במערכת המשפטית בצרפת איטי להחריד, ולא ברור אם העונשים אמנם יהיו "סבירים ומרתיעים" כמתחייב באמנה. עסקות טיעון עשויות להאיץ את הדיון בתיקים. יחד עם זאת, חשוב שיוטלו עונשים ראויים.

איטליה חוק ההתיישנות הבלתי הולם, שהוחמר עקב הרפורמה המשפטית המכונה "צ'ירילי לשעבר" [ex-Cirielli] של ממשלת ברלוסקוני ב-2005, מוביל לפסילת מרבית התיקים. על פי החוק, יש להטיל גזר-דין סופי (בתום כל הערעורים) בטרם פוקעת תקופת ההתיישנות, וזו אינה מושהית עם תחילת ההליכים. יש להנהיג תקופת התיישנות ארוכה יותר או מנגנוני השהיה אפקטיביים יותר.

בריטניה חוק שוחד מודרני נכנס לתוקף ב-2011. חיוני שיועמדו משאבים הולמים לאכיפת החוק החדש, וכי בקשות חברות להסדרים ופיצויים אזרחיים בתיקי שוחד זר, ייעשו בצורה שקופה והסנקציות יהיו אפקטיביות, סבירות ומרתיעות..

יפן דו"ח שלב 3 של קבוצת העבודה על יפן שאומץ בדצמבר 2011 היה ביקורתי מאד, והגיע למסקנה כי "דומה שיפן עדיין אינה אוכפת באופן פעיל את עבירות השוחד הזר שלה".

קנדה אנו שואבים עידוד מכך שכיום מתנהלות במדינה זו 34 חקירות בידי המשטרה הרכובה המלכותית של קנדה [RCMP] – גוף החקירות הפדרלי – ומדובר בעלייה משמעותית. חקירות וכתבי אישום בתיקים עתידיים יפיקו תועלת רבה מהנהגת שיפוט לפי לאום [nationality jurisdiction].*

רוסיה חקיקת החוק נגד שוחד זר וההצטרפות לקבוצת העבודה של ה-OECD מהווים צעדים חיוביים. כעת על ממשלת רוסיה לנקוט צעדים מהירים ואפקטיביים ליישום החוק החדש.

* נכון לעכשיו יש צורך להוכיח זיקה מובהקת של העבירה לטריטוריה קנדית בטרם הגשת כתב אישום (המתר).

טבלה א': אכיפת שוחד זר במדינות החתומות על אמנה

המדינות רשומות בסדר יורד לפי חלקן בייצוא העולמי

מדינה	אכיפה ¹				נתח ב% מהייצוא העולמי ב-2011 ^{II}
	חקירות		סך תיקים		
	2010	2011	2010	2011	
כל המדינות בדו"ח זה (37)	234	286	564	708	63%
אכיפה פעילה (7)	27.5%				
ארה"ב	106	113	227	275	9.6
גרמניה	22	43	135	176	8.2
בריטניה	26	29	^{IV} 17	^{III} 23	3.6
איטליה	^V 2	15	18	32	2.9
שווייץ	^V 0	^V 0	35	52	1.5
נורבגיה	1	3	6	6	0.9
דנמרק	1	0	^{VI} 14	15	0.8
אכיפה מתונה (12)	24.8%				
יפן	0	3	^{VII} 2	2	4.1
צרפת	5	5	24	24	3.4
הולנד	3	4	9	9	3.2
קוריאה (ד')	0	^V 0	17	17	2.9
קנדה	23	34	2	3	2.4
ספרד	^V 0	0	3	3	2.1
בלגיה	^V 0	^V 0	^{IX} 4	^{IX} 4	2.0
אוסטרליה	3	8	^{VI} 1	2	1.5
שוודיה	4	1	^V 2	2	1.2
אוסטריה	^V 5	10	0	1	1.1
ארגנטינה	^V 0	0	2	2	0.4
פינלנד	3	3	6	6	0.5
אכיפה מעטה (10)	6.3%				
מקסיקו	2	2	0	0	1.7
ברזיל	^{VII} 4	2	1	1	1.3
טורקיה	5	1	0	1	0.8
הונגריה	2	2	27	^X 38	0.6
צילה	2	1	2	3	0.4
לוקסמבורג	Some ^V	0	2	3	0.4
פורטוגל	6	0	4	4	0.4
סלובקיה	1	1	0	0	0.4
סלובניה	2	6	0	0	0.2
בולגריה	0	0	4	4	0.1
אין אכיפה (8)	4.4%				
אירלנד	0	0	0	0	1.1
פולין	0	0	0	0	1.1
צ'כיה	0	0	0	0	0.7
דרום אפריקה	5	0	0	0	0.5
ישראל	0	0	0	0	0.4
יוון	^V 0	0	^V 0	0	0.3
ניו זילנד	1	0	^{VII} 0	0	0.2
אסטוניה	0	0	0	0	0.1

^I מספרי המקרים מצטברים, החל מכניסת האמנה לתוקף בכל מדינה; מספרי החקירות כוללים את אלו שעדיין היו בעיצומן בשנה האמורה.
^{II} הנתונים לקוחים מהדו"ח השנתי של קבוצת העבודה של ה-OECD לעניין השוחד, 2012.
^{III} הנתון כולל תיקים מ-2012.
^{IV} כולל תיקים מ-2011.
^V נתון לא ידוע או מבוסס על דיווחים בתקשורת.
^{VI} כל התיקים קשורים לתוכנית "נפט תמורת מזון" של האו"ם. אפשר שכמה מהתיקים הוגשו לתביעה בעוון הפרת סנקציות. במקרה של אוסטרליה מדובר היה בתביעה אזרחית.
^{VII} המספרים מתוקנים מהדו"ח של אשתקד.
^{VIII} הנתון כולל תיקים מ-2012.
^{IX} בלגיה הגישה תשעה תיקים נוספים בשם מוסדות של האיחוד האירופי.
^X ר' את הדו"ח על הונגריה.

טבלה ב': הסטטוס של מקרי שוחד זר במדינות החתומות

המדינות רשומות בסדר יורד לפי חלקן בייצוא העולמי

מדינה	סך המקרים עד 2011 כולל	מקרים גדולים	השנה בה פתח הגדול האחרון	ענישה פלילית (ואזרחית) על שוחד זר		נתח ב- & מהייצוא העולמי ב-2011
				יחידים	חברות	
אכיפה פעילה (7)						
ארה"ב	275	> 39	2011	58 (39)	28 (51)	9.6
גרמניה	176	> 16	2011	14 עוד 59 ענישה הסכמה	0 (3)	8.2
בריטניה	23 ⁱⁱ	23	2011	3	2	3.6
איטליה	32	10	2011	10 עוד 9	3 כולם הסדרי טיעון	2.9
שווייץ	52	> 3	2011	2	1	1.5
נורבגיה	6	3	2011	5	1	0.9
דנמרק	15 ⁱⁱⁱ	> 4	2011	0	0	0.8
אכיפה מתונה (12)						
יפן	2	1	2007	6	1 (1)	4.1
צרפת	24	6 ^{iv}	2010	4	0	3.4
הולנד	9	7 ^v	2007	0	0	3.2
קוריאה (ד')	17	1	2007/8	16	4	2.9
קנדה	3	1	2011	0	2	2.1
ספרד	3 ^v	2	2008	0	0	2.1
בלגיה	4 ^{iv}	1	2006	-	-	2.0
אוסטרליה	2 ⁱⁱ	1	2011	0	0	1.5
שוודיה	2	1	2009	2	0	1.2
אוסטריה	1	1	2001	0	0	1.1
ארגנטינה	2	2	2009	0	0	0.4
פינלנד	6	2	2010	0	0	0.5
אכיפה מועטה (10)						
מקסיקו	0	0	-	0	0	1.7
ברזיל	1	0	-	0	0	1.3
טורקיה	1	0	-	0	0	0.8
הונגריה	38	0	-	26	0	0.6
צילה	3	0 ^{iv}	-	0	0	0.4
לוקסמבורג	3	0 ^{iv}	-	0	0	0.4
פורטוגל	4	0	-	5	0	0.4
סלובקיה	0	0	-	0	0	0.4
סלובניה	0	0	-	0	0	0.2
בולגריה	4	0	-	1	0	0.1
אין אכיפה (8)						
אירלנד	0	0	-	0	0	1.1
פולין	0	0	-	0	0	1.1
צ'כיה	0	0	-	0	0	0.7
דרום אפריקה	0	0	-	0	0	0.5
ישראל	0	0	-	0	0	0.4
יוון	0	0	-	0	0	0.4
ניו זילנד	0	0	-	0	0	0.2
אסטוניה	0	0	-	0	0	0.1

ⁱ הנתונים לקוחים מהדו"ח לשנת 2012 של קבוצת העבודה של ה-OECD בנושא שוחד. לא כולל ענישה בתיקים הקשורים לשוחד זר.

ⁱⁱ כולל תיקים מ-2012.

ⁱⁱⁱ התיקים כוללים את אלה הקשורים לתוכנית "נפט תמורת מזון" של האו"ם. אפשר שכמה מהתיקים הוגשו לתביעה בעוון הפרת סנקציות. במקרה של אוסטרליה מדובר היה בתביעה אזרחית.

^{iv} המספר אינו ידוע או מבוססים על דיווחים בתקשורת.

^v הנתון מתוקן מאשקד.

^{vi} בלגיה הגישה עשרה תיקים נוספים בשם מוסדות של האיחוד האירופי.

ישראל

אין אכיפה ; אין חקירות או תיקים כלשהם. נתחה של ישראל בייצוא העולמי : 0.4%

תיקים וחקירות

אין מקרים ואין חקירת במהלך 2011. משטרת ישראל ציינה כי באשר להאשמות בשוחד זר שהוגשו במסגרת "מבצע העוקץ" *FCPA בארה"ב, הרי היא מקיימת בדיקה מקדמית של האשמות הנוגעות לאנשי עסקים ישראלים ולחברה ישראלית. במסגרת בדיקה מקדמית זו, פנתה המשטרה לרשויות בארה"ב בבקשה לקבל מידע. (עפ"י המידע שפרסם משרד המשפטים האמריקאי ודווח בתקשורת, שלושה מתוך ארבעת הישראלים המעורבים בתיק מתגוררים בארה"ב ומנהלים את עסקיהם שם).^I בפברואר 2012, דווח כי משרד המשפטים האמריקאי זנח את תיק השוחד הזר הזה וביטל את התביעה נגד 16 אנשי העסקים שנגדם הוגש כתב אישום.^{II}

עיתון ישראלי מרכזי דיווח כי בדצמבר 2008, יזמה משטרת ישראל לפחות ארבע חקירות נוספות באישומי שוחד נגד בכירים ממערכת הביטחון.^{III} החקירה הראשונה מסוג זה נפתחה על פי הדיווח לאחר שחמישה חודשים קודם לכן הועבר חוק ישראלי חדש שהוציא תשלום שוחד לעובדי מדינה זרים מחוץ לחוק. עיתון מוביל נוסף דיווח בשעתו כי חקירה אחת נגעה לשלמונים בשיעור של 6-9% לכאורה שהעבירו שתי חברות ממשלתיות ישראליות לפקידים בהודו במסגרת חוזה טילים בהיקף של 1.5 מיליארד דולר.^{IV} עפ"י דיווח זה, כלי התקשורת בהודו כבר דיווחו בעבר על האשמות בדבר שלמונים במכירת טילי "ברק" להודו, כולל האשמות נגד התעשייה האווירית ו-רפא"ל. החברות הישראליות הכחישו כל עבירה על החוק. אף אחת מהחקירות לא הובילה להגשת כתבי אישום, ככל הנראה משום שמתן השוחד התבצע לכאורה לפני שנכנס החוק לתוקפו.

התפתחויות מהעת האחרונה

ב-2010, הציג שר הביטחון הצהרה ומחויבות בנוגע לשוחד זר הנדרשת מיצואנים ביטחוניים ובבקשות לרישיון יצוא. מינוח דומה שולב ברישיונות עצמם. באותה השנה שיגר משרד הביטחון מכתבים רשמיים ליצואניות ביטחוניות גדולות שחייבו אותן לאמץ וליישם תוכניות ציות למאבק בשוחד עד ל-31 בדצמבר 2011 כתנאי מוקדם לקבלת רישיונות לשיווק ולייצוא. משרד הביטחון מדווח שנכון לעכשיו, יותר מ-80% מיצואנים אלה התחייבו ליישם תוכניות ציות למאבק בשחיתות. כמו כן, החברה הישראלית לביטוח סיכוני סחר חוץ בע"מ (ASHRA), הצטרפה לקבוצת אשראי הייצוא של OECD באפריל 2011.

על פי דיווחים בתקשורת, הודו הכניסה לרשימה השחורה את התעשייה הצבאית הישראלית תע"ש (IMI). החלטה זו תמנע מתע"ש להגיש הצעות למכרזים ביטחוניים בהודו למשך עשר שנים, וכעת זו מערערת עליה.^V דו"ח ממרס 2012, טען כי תע"ש הוחרמה בעקבות שערוריית שחיתות בה היה מעורב מנכ"ל לשעבר במועצת מפעלי התחמושת (Ordnance Factory Board) של הודו.

המלצות

מתן עדיפות לעבירות שוחד זר ופיתוח שיטות וכלים חדשים שיאפשרו אכיפה בפועל. העלאת המודעות לעבירות שוחד זר ולאחריותם של דירקטוריונים. פרסום הנחיות נוספות לחברות למאבק בשוחד ויישום מעשי.

* Foreign Corruption Prevention ACT = FCPA – החוק נגד התנהלות מושחתת במדינות זרות).

^I הארץ [באנגלית], 21 בינואר 2010: "ארה"ב הגישה כתבי אישום נגד ארבעה ישראלים בתיק שוחד הקשור לסחר נשק",

<http://www.haaretz.com/print-edition/business/us-indicts-four-israelis-in-armaments-bribery-case-1.261827>

^{II} Wall Street Journal Blog, 21 בפברואר 2012, <http://blogs.wsj.com/law/2012/02/21/justice-dept-drops-fcpa-sting-case/>. שלושה

נאשמים הודו קודם לכן באשמתם בתיק זה, והשופט המחוזי האמריקאי ריצ'רד ליאון פיצל את הנאשמים הנותרים לקבוצות, שהראשונה מהן עלתה למשפט במהלך קיץ 2011. הליך זה הסתיים בפסילת המשפט לאחר שחבר המושבעים לא הצליח להגיע להכרעת דין. בינואר 2012, זיכה חבר מושבעים אחר שניים מהנאשמים במשפט שני, ושבע לאחר מכן, הכריז השופט ליאון על פסילת המשפט לאחר שחבר המושבעים לא הצליח להגיע להכרעה בנוגע לשלושת הנאשמים הנותרים.

^{III} UPI.com, 9 במרץ 2012, "איסור שהוטל בהודו פוגע בתעשייה הבטחונית של ישראל", http://www.upi.com/Business_News/Security-

[Industry/2012/03/09/Indian-ban-hits-Israelis-defense-industry/UPI-50531331315614](http://www.upi.com/Business_News/Security-Industry/2012/03/09/Indian-ban-hits-Israelis-defense-industry/UPI-50531331315614)

^{IV} Jerusalem Post, <http://www.jpost.com/Headlines/Article.aspx?id=260645>

^V הארץ [באנגלית]: 7 במרץ 2012: "India blacklists Israel Military Industries for 10 years", <http://www.haaretz.com/business/india->

Blacklisted Israeli Military " : 6 במאי 2012, Times of India, כמו כן, <http://www.haaretz.com/business/india-Blacklisted-Israeli-Military->

http://articles.timesofindia.indiatimes.com/2012-05-06/india/31597078_1_imi-defence- Industries moves Delhi high Court ministry-defence-equipment

Transparency International
International Secretariat
Alt-Moabit 96
10559 Berlin
Germany

Phone: +49-30-34 38 200
Fax: +49-30 34 70 39 12

ti@transparency.org
www.transparency.org

blog.transparency.org
[Facebook.com/transparencyinternational](https://www.facebook.com/transparencyinternational)
[Twitter.com/anticorruption](https://twitter.com/anticorruption)

שקיפות בינ"ל ישראל (ע"ר)
ת.ד. 39874
תל אביב
61398
ישראל

טל: 074-7249176

shvil@ti-israel.org
www.ti-israel.org

[Facebook.com/TransparencyIL](https://www.facebook.com/TransparencyIL)